

Z Á P I S N I C A

z 3. zasadnutia Rady vlády Slovenskej republiky pre rodinu a demografický vývoj

zo dňa 18. júna 2024, o 13:00 hod. (zasadacia miestnosť č. 117)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

---

Prítomní členovia (vrátane 2 poverení na zastupovanie): **29**

Neprítomní členovia: **11**

Prezenčná listina je dostupná na Spoločnom sekretariáte poradných orgánov.

Návrh programu:

1. Otvorenie
2. Aktuálny stav k tvorbe Akčného plánu na podporu rodiny a demografického vývoja na Slovensku do roku 2030
3. Informácia MPSVR SR o opatreniach na podporu rodín
4. Informácia MPSVR SR o zmenách v oblasti dôchodkového systému
5. Diskusia o téme jednorodičovstva na Slovensku
6. Rôzne

Tretie zasadnutie Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj otvoril a viedol štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Branislav Ondruš, v zmysle čl. 5, ods. 2 Štatútu Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj. Úvodom privítal členstvo rady a následne novým členom a členkám odovzdal menovacie dekréty (Ministerstvo spravodlivosti SR - JUDr. Monika Nádaská; Ministerstvo financií SR - Mgr. Juraj Valachy, PhD.; Ministerstvo kultúry SR - JUDr. Katarína Bartal; Ústredie práce, soc. vecí a rodiny - Mgr. Michal Krivošík; Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity - Mgr. Adriana Ďatková; Združenie miest a obcí Slovenska - Mária Chorváthová; Fórum života - Mgr. Anna Verešová; Slovenská štatistická a demografická spoločnosť - doc. Ing. Iveta Stankovičová, PhD.). Neprítomným budú menovacie dekréty poslané poštou.

Hneď v úvode poverený predsedajúci informoval, že dôvodom dnešného zasadnutia je otázka ďalšieho fungovania Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj, jej zloženia a postavenia smerom k vláde SR. Rozvinula sa diskusia ohľadom plnenia čl. 4, ods. 4, písm. t) Štatútu Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj – *zástupcovia reprezentatívnych MVNO činnosťou zameraných na oblasť rodiny a demografického vývoja.*

V súčasnosti nie je preukázané naplnenie dikcie Štatútu Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj ako poradného orgánu vlády SR, t.j. kritérium reprezentatívnosti mimovládnych neziskových

organizácií pôsobiacich v oblasti rodiny a demografického vývoja. Čo môže vyvolať znevažovanie a spochybňovanie rokovaní a výsledkov rady ako aj jej vplyv pre rozhodovanie vlády. V zmysle uvedeného bola otvorená diskusia, aby sa prítomní vyjadrili, aké boli, resp. by mali byť stanovené kritériá reprezentatívnosti mimovládnych neziskových organizácií, aby sme posilnili dôveryhodnosť, odbornosť a vplyv Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj pre nastavovanie a tvorbu politiky vlády v danej oblasti.

K danému bodu sa rozvinula diskusia.

ZÁVER:

Rada vlády SR pre rodinu a demografický vývoj sa dohodla, že členstvo zašle do 2. júla 2024 (t.j. 10 prac. dní od zasadnutia rady) návrhy na stanovenie kritérií reprezentatívnosti mimovládnych neziskových organizácií na elektronickú adresu sspo@employment.gov.sk.

- **Uznášaniaschopnosť rady**

Pri kontrole uznášaniaschopnosti Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj bola potvrdená nadpolovičná väčšina členiek a členov s hlasovacím právom, nakoľko podľa čl. 8 ods. 3 Štatútu Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj je rada spôsobilá zasadať a uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov. **Rada bola počas celého zasadnutia uznášaniaschopná.**

- **Schválenie návrhu programu zasadnutia**

Poverený predsedajúci predstavil program zasadnutia Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj a členstvo rady dostalo priestor na uplatnenie pripomienok k návrhu programu. Podpredseda rady navrhol vypustiť z návrhu programu body č. 3 a č. 4 z dôvodu rozsiahlosti tém. Následne poverený predsedajúci vyzval prítomných členov a členky, aby hlasovali o schválení programu s vypustenými bodmi. **Program bol schválený.** (ZA 25, PROTI 2, ZDRŽAL SA 2)

Schválený program:

1. **Otvorenie**
2. **Aktuálny stav k tvorbe Akčného plánu na podporu rodiny a demografického vývoja na Slovensku do roku 2030**
3. **Diskusia o téme jednorodičovstva na Slovensku**
4. **Rôzne**

Bod č. 2: Aktuálny stav k tvorbe Akčného plánu na podporu rodiny a demografického vývoja na Slovensku do roku 2030

Poverený predsedajúci informoval, že viacero predložených podnetov a úloh, zo strany členstva rady v rámci akčného plánu, sa prelínalo s cieľmi a zámermi iných vládou schválených dokumentov (napr. Stratégia bytovej politiky Slovenska do roku 2030, Strategické priority rozvoja zamestnanosti do roku 2030, Akčný plán rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí na roky 2021 – 2027, Národný akčný plán pre prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2022 – 2027, Národná stratégia rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti, Národný plán deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb, celoživotného vzdelávania a poradenstva, Stratégiu SR pre mládež na roky 2021 - 2028, atď.).

A preto návrh na zrušenie úlohy - Akčný plán na podporu rodiny a demografického vývoja na Slovensku do roku 2030 - vychádzal zo skutočnosti, že nie je možné duplikovať jednotlivé úlohy a zamerania viacerých vládnych dokumentov.

K danému bodu sa rozvinula diskusia.

ZÁVER:

Rada vlády SR pre rodinu a demografický vývoj sa dohodla, že Odbor stratégie a koordinácie rodinnej politiky zašle členstvu rady písomné stanoviská k ich jednotlivým návrhom, zaslaným pri príprave a tvorbe akčného plánu, do 2. júla 2024 (t.j. 10 prac. dní od zasadnutia rady).

Bod č. 3: Diskusia o téme jednorodičovstva na Slovensku

Bod uviedla pani Eva Marková z OZ Jeden rodič. Informovala o potrebe zdefinovať jednorodiča a dieťa pochádzajúce z takej rodiny. Bez tohto kroku nevieme ako spoločnosť priniesť systémové riešenia pre rodičov a deti z jednorodičovských domácností. A osamelí rodičia a deti nebudú vedieť čerpať pripravované benefity a služby v jednotlivých oblastiach.

OZ Jeden rodič spracovali štúdiu z EU, kde problematiku viac rozobrali.

Verzia na webe: [PREHLAD-SITUACIE-1R-DOMACNOSTI-V-EU-A-SR_2023_V10.pdf \(jedenrodic.sk\)](https://docs.google.com/document/d/1j9bySfz7s6pNLzOYo1II7I_fbJUe2b-W/edit?usp=sharing&oid=116725252450188627710&rtpof=true&sd=true)

Verzia editovateľná: https://docs.google.com/document/d/1j9bySfz7s6pNLzOYo1II7I_fbJUe2b-W/edit?usp=sharing&oid=116725252450188627710&rtpof=true&sd=true

Oblasti kde sú v súčasosti porušované práva alebo je páchaná diskriminácia:

1. Zamestnanosť:

- Navrhnuť možnosť zmeny Zákonníka práce – umožniť jednorodičom flexibilný príp. skrátený pracovný čas, príp. zaviesť finančný benefit, vďaka ktorému dosiahnu úroveň platu ako keby pracovali na plný úväzok. Obmedziť neustále uzatváranie Dohôd o vykonaní práce po sebe pre jednorodičov, viac ich chrániť (skrátit napr. skúšobnú dobu, počas ktorej dostávajú výpovede z dôvodu čerpania OČR, PN a pod.)
- Zvážiť možnosť finančnej podpory tzv. „asistovaného zamestnávania“ – v ČR majú s tým pozitívne skúsenosti. Pomohlo by to aj osamelým rodičom vracajúcim sa na pracovný trh po rodičovských dovolenkách, dlhodobo nezamestnaným, zdravotne znevýhodneným, ľuďom v pred dôchodkovom veku a pod. Tieto osoby potrebujú sprevádzanie cez pracovného asistenta/konzultanta. Ten by im vedel pomôcť vypracovať príp. zaktualizovať životopis, pripraviť ich na pracovný pohovor i cez nácvik prezentačných, komunikačných zručností, argumentačných a pod., vedel by vyjednávať s potencionálnym zamestnávateľom, sprevádzať klienta na pohovor a ď.

2. Vzdelanie a prístup k vzdelaniu:

- Umožniť prednostne prijímať do MŠ na predprimárne vzdelávanie detí jednorodičov/osamelých rodičov kvôli potrebe uplatniť sa v práci a zvýšiť tak príjem rodiny.
- Zamedziť diskriminácii detí z jednorodičovských rodín so špeciálnymi potrebami v MŠ. Opakovane dostávame podnety, od rodičov, ktorým sú deti neprijaté do MŠ, lebo personál v MŠ nie je ochotný sa im venovať. Alebo aj prijaté s usmernením, dieťa nám sem ani nenoste, nebudeme sa mu venovať. Takéto deti, ktoré si vyžadujú špeciálne potreby sú diskriminované, nie je mu poskytnutá vzdelanie, také ktoré by zvládlo, hoci ho lekár odporučil na pobyt v kolektíve, na plný čas. Následne dieťa zaostáva, rodič si nedokáže nájsť prácu

a uplatniť sa na trhu práce, rodina sa prepadá do chudoby. V spoločnosti absentujú služby, pre osamelých rodičov so špeciálnymi potrebami pre svoje deti.

- Zvážiť možnosť finančnej podpory (jednorazové i opakované príspevky, napr. niečo podobné ako sú vzdelávacie poukazy) detí z rodín ohrozených chudobou na preplatenie výdavkov na cestovné, školské pomôcky, školné do MŠ a pod. priamo školám/vzdelávacím subjektom (rodičia nie vždy zaplatia, aj keď príspevok dostanú).
- Umožniť, resp. nájsť finančný príspevok na úhradu krúžkov nielen škole, ale aj inej organizácii (cez vzdelávací poukaz sa financuje iba krúžok, ktorý realizuje škola).

3. Prístup ku bývaniu:

- Zabezpečiť výstavbu štátnych nájomných bytov.
- Umožniť posun v poradovníkov miest a obcí pre jednorodičov a nízkopříjmových rodín, ktoré sú odkázané platiť drahé komerčné nájomy, len aby nedošlo k strate bývania a možnému vyňatiu detí z rodín.
- Nepaušalizovať, ale posudzovať individuálne žiadosti o nájomný sociálny byt – nežiadať od osamelých rodičov zloženie 6 mesačného depozitu vopred ako to napr. prijalo mesto Prešov pár mesiacov dozadu cez VzN. Osamelý rodič a ani nízkopříjmová rodina nedokáže našetriť 6 mesačné nájomné, aby ho zložilo ako zábezpeku mestám a obciam.
- Zamedziť diskriminácii pracujúcich osamelých rodičov z nízkopříjmových jednorodičovských domácností v spoločnosti a na úradoch, pri hľadaní si bývania. Opakovane sa stretávame s podnetmi, kde sú ich žiadosti zamietané z dôvodu (vymyslených) zvýšených poplatkov, ktoré by museli platiť majitelia bytov, ak by prenajali byt osamelému rodičovi s dieťaťom.

4. SPOaSK:

- Pracovníci SPOaSK by mali rodine pomáhať, aby sa riešili možné výchovné problémy a nie chodiť na neustále kontroly rodičovi, ktorý má deti v starostlivosti (pričom sa ten druhý nestará vôbec) a postihovať ich napr. prerušením vyplácania prídavkov na deti (sú rodičia, ktorí sa naozaj snažia, ale niekedy „nevedia ako“ – potrebujú poradenstvo). Umožniť napojenie akreditovaného subjektu pre rodinu podľa potrieb a preferencie klienta, nie podľa „subjektívneho pocitu pracovníka SPO). V minulosti sme zaznamenali prípady, kedy sme chceli zosieťovať pomoc pre klientku a napojiť subjekt, ktorý klientke pomáhal v minulosti a s ktorým klientka chcela pokračovať. Príslušná pracovníčka SPO sa vyjadrila, že tento subjekt nikdy od ich úradu nedostane hodiny na výkon opatrení. **Ak subjekt dostane akreditáciu, tak to svedčí o jeho odbornosti a kompetencii, nemali by o tom rozhodovať radoví pracovníci.** Okrem toho po transformácii sociálnej starostlivosti po roku 1989 sa ustanovilo, že klient sa má právo vyjadriť sa k svojej problémovej životnej situácii a navrhnúť riešenia – toto právo však nie je vždy uplatňované pri poskytovaní pomoci zo strany štátu a jeho pracovníkov.

Je taktiež potrebné zabezpečiť dlhodobejšie financovanie akreditovaných subjektov – kým ÚPSVaRy vedia, či budú mať hodiny a financie pre nich (prípadne si ich musia vymieňať medzi sebou v rámci okresov), začína 2. kvartál roka, kým sa podpíšu zmluvy, urobí sociálna diagnostika v rodine...pomoc sa poskytuje iba počas pár mesiacov do konca roka a nedá sa kontinuálne pokračovať v pomoci rodine.

- Prijať opatrenia, aby sa aj druhý „nezaujímajúci sa“ rodič mal zodpovednosť za deti a ich starostlivosť, nielen ohľadom platenia výživného (nie sú žiadne funkčné postihy pre nich, nemusia pracovať na poskytovaní starostlivosti dieťaťa, posilňovania vzťahových väzieb s nimi a pod.)

5. Služby rodinné poradne:

- Zaisťiť dostupnosť týchto poradní v okresných mestách a prijať tam skúsených pracovníkov s min. 5 ročnou praxou, ktorí skutočne budú pomáhať rodine. Zabezpečiť poskytovanie aj terénnych služieb v domácom/prirodzenom prostredí rodiny – chudobné rodiny nemajú dostatok financií, aby za týmito službami cestovali, „služby mali prísť k nim“.
  - V súčasnosti je kvalita poskytovaných odborných služieb cez Rodinné poradne nedostatočná.
6. Dávky príspevky:
- Štát by mal prebrať platenie výživného za druhého rodiča cez náhradné výživné i prípadoch, keď dieťa nemá určeného otca v Rodnom liste (sú na to i závažné dôvody – opustenie partnerky počas tehotenstva, obavy z únosu dieťaťa do zahraničia, násilie voči žene počas tehotenstva a pod.) – tieto matky sú tak finančne ohrozené.
7. Podpora rodičovských zručností a vzťahová výchova:
- Mnoho odborných organizácií realizuje prednášky na školách, ich aktivity sú financované z externých/dočasných zdrojov. Možno by bolo do budúca dobré zvážiť zavedenie vzdelávacieho obsahu do učebných osnov – vzťahová výchova, k partnerstvu, manželstvu, k rodičovstvu, cez ktorý by sa mohli mladí naučiť ako fungovať vo vzťahoch, ako nastaviť hranice napr. partnerovi s agresívnymi sklonmi, aké sú potreby detí a ako ich zabezpečovať, posilniť budúce rodičovské zručnosti a pod.
8. Psychologická pomoc:
- Oblasť je to veľmi potrebná, ale nemáme na to dostatok odborníkov. Možno nájsť psychológov a iných pomáhajúcich profesionálov do rodinných poradní. Dobré skúsenosti máme aj s poskytovaním koučingu klientom, ale až po ich „ošetrení“ psychológom.
  - Nájsť možnosti financovanie respitných/odľahčovacích služieb nielen pre rodiny so zdravotne znevýhodneným členom, ale aj pre náhradné rodiny, jednorodičovské rodiny...
9. Podpora zdravia:
- Zaviesť zdravotné benefity pre rodiny ohrozené chudobou, nízkopříjmové jednorodičovské rodiny, na preplatenie odborných vyšetrení, ošetrovaní, ošetrovania zubov, rámov okuliarov, ortopedické pomôcky, lieky, dietetické potraviny v takej miere, aby to pokrylo skutočné náklady.
  - Preplácať cestovné na potrebné špeciálne odborné vyšetrenia, kontroly pre rodiny ohrozené chudobou (na kontroly neurologické, hematologické, preventívne onko kontroly a pod.)

K danému bodu sa rozvinula diskusia.

Predseda júci odporúča do budúca tak rozsiahlu tému riešiť podľa jednotlivých oblastí, t.j. predkladať jednotlivé témy ako samostatné body v rámci rady.

ZÁVER:

Rada vlády SR pre rodinu a demografický vývoj sa oboznámila s uvedenou témou.

Bod č. 4: Rôzne

- a) Tomáš Kováčik (Aliancia za život a rodinu) žiadal zaradiť tri obsiahle dokumenty spolu s návrhmi uznesení na najbližšie rokovanie rady, a to: **Výzva k posilneniu výchovy k manželstvu a rodičovstvu; Definícia rodinnej politiky; Výzva k riešeniu klesania počtu narodených detí.**

Predsedajúci odporúča, aby boli uvedené materiály predložené na najbližšie zasadnutie Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj.

b) Patrik Daniška (Inštitút pre ľudské páva a rodinnú politiku, o.z.) sa opýtal, či ministerstvo práce zisťuje prečo, resp. **čo je príčinou, že prečo za posledné dva roky tak klesá pôrodnosť.**

Branislav Šprocha z Infostatu reagoval, že asi tretina celého javu je podmienená tým, že nám klesá reprodukčná základňa. Ďalej, cca tie ďalšie dve tretiny je to klesajúca intenzita v rodení druhých detí. Je potrebné nájsť validný nástroj na pýtanie sa prečo ženy nechcú rodiť druhé, tretie dieťa. Podotkol, že tento jav je aj v iných krajinách.

Ďalším faktorom je aj Covid-19, ktorý tu bol minulé roky a s tým súvisiaca klesajúca sobášnosť, taktiež bol zaznamenaný aj zvýšený počet spontánnej potratovosti.

Predsedajúci informoval, že osloví riaditeľku Inštitútu pre výskum práce a rodiny (IVPR) s podnetom, či je možné sa výskumne pozrieť na problém prečo ženy nechcú rodiť druhé deti.

ZÁVER:

Rada vlády SR pre rodinu a demografický vývoj sa oboznámila s informáciami v bode Rôzne.

Záverom pán štátny tajomník a podpredseda Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj, Branislav Ondruš, poďakoval členkám a členom za účasť na zasadnutí, za podnetné námety a konštruktívnu diskusiu a tým ukončil tretie zasadnutie rady.

V Bratislave dňa 18. júna 2024

Zapísala:

Mgr. Hana Špaleková, v.r.

Spoločný sekretariát poradných orgánov

Schválil:

Mgr. Branislav Ondruš, v.r.

štátny tajomník

poverený predsedajúci zasadnutia a podpredseda Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj